

Förvaltningsutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2023—2026

Valtiovarainvaliokunnalle

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2023—2026 (SRR 2/2022 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 19.5.2022.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Taina Eckstein, finansministeriet
- budgetråd Tanja Rantanen, finansministeriet
- budgetråd Lauri Taro, finansministeriet
- ledande specialsakkunnig Jussi Lindgren, finansministeriet
- specialsakkunnig Timo Jaakkola, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jussi Lammassaari, finansministeriet
- räddningsråd Janne Koivukoski, inrikesministeriet
- planeringschef, överstelöjtnant Jarkko Kolehmainen, inrikesministeriet
- ledande expert Heidi Kankainen, inrikesministeriet
- ledande expert Katja Kaukonen, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Antti Karila, inrikesministeriet
- expert Annina Ceder, inrikesministeriet
- ekonomichef Pasi Rentola, undervisnings- och kulturministeriet
- ekonomidirektör Mikko Staff, social- och hälsovårdsministeriet
- polisöverdirektör Seppo Kolehmainen, Polisstyrelsen
- planerings- och ekonomichef Tiina Pelkonen, Polisstyrelsen
- biträdande chef Teemu Turunen, skyddspolisen
- direktör Taito Vainio, Nödcentralverket
- direktör för kommunal ekonomi Sanna Lehtonen, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- Migrationsverket
- Tullen

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

- Södra Karelen förbund
- Lapplands förbund
- Norra Karelen landskapsförbund
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf
- Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Långsiktigt trygghet av resurserna hos myndigheterna för den inre säkerheten

Förvaltningsutskottet konstaterar att Finlands säkerhetspolitiska omgivning redan en längre tid har förändrats kraftigt och snabbt. Gränsen mellan den yttre och den inre säkerheten har fördunklats i och med olika hybridhot och det ömsesidiga beroendet mellan samhällets olika funktioner har ökat. Samtidigt som polisen och andra myndigheter för den inre säkerheten ställs inför nya, allt mer komplicerade hot, har de mer traditionella säkerhetshoten och de uppgifter som hänförs till dem inte minskat. Myndigheternas uppgiftsfält har permanent blivit mer komplicerat och utvidgat och samtidigt har kravnivån för kompetensen mångdubblats.

Utöver det som nämnts ovan har det skett en grundläggande förändring i Finlands och Europas omvärld och säkerhetspolitiska miljö efter Rysslands angrepp på Ukraina, vilket påverkar säkerheten både på kort och på lång sikt. Sedan Finland beslutade ansöka om medlemskap i Nato är det befogat att förbereda sig på omfattande och svåröversäglig påverkan och risker, såsom ökade spänningar vid gränsen mellan Finland och Ryssland. I den förändrade säkerhetssituationen framhävs betydelsen för Finlands säkerhet av samhällets kriställighet, den nationella försvarsförmågan och upprätthållandet av den inre säkerheten (SRR 1/2022 rd).

Denna förändring framhäver ytterligare vikten av myndigheterna för den inre säkerheten. De myndigheter som svarar för den inre säkerheten, framför allt polisen, Gränsbevakningsväsendet och räddningstjänsten, intar en framträdande roll för att skydda samhället. I den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen baserar sig den nationella responsen i allt högre grad på ett smidigt, inövat och ansvarsfullt samarbete mellan alla säkerhetsmyndigheter. Den behöriga myndigheten har ledningsansvaret för situationen i varje enskilt fall. Ett centralt element i helheten är störningsfri tillgång till nödcentraltjänster under normala förhållanden och undantagsförhållanden, vilket också har betydelse för befolkningens trygghetskänsla och förtroendet för myndigheterna och samhället (FvUU 14/2022 rd).

Utskottet har upprepade gånger i sina utlåtanden om statens årliga budgetpropositioner och planer för de offentliga finanserna (t.ex. FvUU 29/2021 rd — RP 146/2021 rd och FvUU 23/2021 rd — SRR 3/2021 rd) och i andra sammanhang fäst allvarlig uppmärksamhet vid det finansieringsunderskott som över tid har uppstått för ämbetsverken inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Till förutsättningarna för en långsiktig, systematisk och effektiv myndighetsverksamhet hör också långsiktig finansiering som tryggar verksamheten. Enligt utskottets uppfattning är det även för samhället det bästa alternativet i totalekonomiskt hänseende.

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

Förvaltningsutskottet har i sitt betänkande om redogörelsen för den inre säkerheten (FvUB 19/2021 rd — SRR 4/2021 rd) ingående behandlat förändringarna i omvärlden för den inre säkerheten, lägesbilden för den inre säkerheten och dess utveckling under de närmaste åren samt myndigheternas prestationsförmåga och resursbehov. Upprätthållandet och utvecklandet av tjänsterna inom den inre säkerheten förutsätter tillräcklig och rätt riktad finansiering för personalutgifter, lokalkostnader, materiel och IKT-system. Man måste också se till att personalens yrkeskompetens ständigt utvecklas. Enligt redogörelsen för den inre säkerheten skulle tillgodoseendet av behoven inom den inre säkerheten och rättsvården kräva en nivåhöjning av den permanenta finansieringen med omkring 10 procent fram till 2030 jämfört med ramnivån för 2020. Denna bedömning motsvarar utskottets uppfattning om nivån på den finansiering som behövs på lång sikt, men utskottet påpekar att inom vissa sektorer av den inre säkerheten, såsom polisen, är finansieringsbehovet ännu större.

Riksdagen förutsatte i mars 2022 i sin ståndpunkt baserad på förvaltningsutskottets betänkande om redogörelsen för den inre säkerheten att regeringen sörjer för verksamhetsförutsättningarna för de centrala myndigheterna inom den inre säkerheten (polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, Nödcentralverket, Tullen och Migrationsverket), justitieförvaltningsmyndigheterna i straffrättskedjan (Åklagarmyndigheten och Brottsförvaltningsmyndigheten) samt domstolsväsendet och att regeringen hållbart och långsiktigt tryggar deras finansieringsbas över valperioderna utifrån resursbehoven enligt redogörelsen för den inre säkerheten (RSk 11/2022 rd — SRR 4/2021 rd).

Utomstående utredare som kartlagt användningen av polisens anslag och anslaget tillräcklighet har i en rapport som publicerades i februari 2022 konstaterat att utan en anpassning av utgifterna eller en nivåhöjning av anslagen kommer skillnaden mellan polisförvaltningens resursbehov och anslagen i budgeten att öka under de kommande åren. Basfinansieringen av verksamheten räcker inte till och den måste regelbundet rättas till huvudsakligen med tidsbegränsad tilläggsfinansiering. Till följd av detta är det inte möjligt att planera eller utveckla verksamheten på lång sikt på bästa möjliga sätt. Utredarnas utvecklingsförslag hänför sig till utvecklandet och effektiviseringen av polisens funktioner samt till säkerställandet av balansen mellan de anslag som beviljas polisen och de mål som uppställts för polisen. Utskottet betonar att utredarna inte har upptäckt några felaktigheter i användningen av polisens anslag eller i ekonomiförvaltningen.

Anslagen under inrikesministeriets huvudtitel uppgår enligt den aktuella planen för de offentliga finanserna till omkring 2,29 miljarder euro 2023, varav anslagsnivån under ramperioden sjunker till 1,81 miljarder euro 2024 och till 1,63 miljarder euro från och med 2025. Under ramperioden förbereder man sig enligt planen för de offentliga finanserna också delvis på anslagsökningar för verkställandet av redogörelsen för den inre säkerheten.

Trots att riksdagen på det sätt som beskrivs ovan uttryckligen har krävt att verksamhetsförutsättningarna för de centrala myndigheterna inom den inre säkerheten ska ombesörjas och deras finansieringsbas tryggas, har rambeslutet om statsfinanserna för åren 2023—2026 liksom tidigare rambeslut underdimensionerats avsevärt i förhållande till behoven hos ämbetsverken inom inrikesministeriets förvaltningsområde. De tillägg som gjorts till följd av den förändrade säkerhetsituationen i fråga om gränssäkerheten och kostnaderna för invandring är naturligtvis nödvändiga, men det betydande underskottet i finansieringen av basverksamheten inom inrikesministeri-

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

ets förvaltningsområde återstår även efter det att rambeslutet fattats. Inrikesministeriets förslag till de anslag som behövs för att trygga verksamheten har varit betydligt större än den nivå som nu ingår i ramarna. Myndigheternas resursnivå enligt planen för de offentliga finanserna motsvarar inte med nuvarande finansiering förändringarna i omvärlden och möjliggör inte att de lagstadgade uppgifterna sköts på behörigt sätt. När det gäller polisen och räddningsväsendet är situationen kritisk redan 2023.

Utskottet konstaterar i detta sammanhang att förvaltningsutskottets, inrikesministeriets och de operativa myndigheternas uppfattning om myndigheternas nödvändiga resursbehov enligt utskottets bedömning är enhetlig och verkar avvika från finansministeriets. Det är också viktigt att samarbetet utvecklas så att denna syn i fortsättningen är enhetligare än för närvarande.

Inrikesministeriets förvaltningsområde sysselsätter över 15 000 personer, och förvaltningsområdet är således mycket arbetskraftsintensivt. Utskottet välkomnar att den finansiering som ingår i rambeslutet förbättrar Gränsbevakningsväsendets och Nödcentralsverkets tidigare svaga resurs-situation. Utskottet har tidigare ansett det nödvändigt att under ramperioden återställa antalet polismän till förra årtiondets nivå om 7 850 årsverken (FvUB 5/2017 rd). Samtidigt måste man notera att till exempel en betydande del av den personal som arbetar med expertuppgifter vid skyddspolisen och centralkriminalpolisen inte har polisutbildning. Dessutom påpekar utskottet särskilt att de nuvarande utbildningsvolymerna vid Räddningsinstitutet inte utan betydande extra anslag i fortsättningen räcker till för räddningsväsendets behov, utan räddningsbranschen hotas av brist på kompetent personal. Enligt utskottets uppfattning har vissa områden redan nu haft problem med att nå upp till minimibemanning.

Förvaltningsutskottet betonar att myndigheterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde liksom många andra myndigheter i allt högre grad är beroende av fungerande IKT-system och kontrollsystem. Tilläggsfinansiering i anslutning till informationssystemen behövs för nästan alla ämbetsverk inom förvaltningsområdet, eftersom utgifterna för utveckling och underhåll av informationssystemen har ökat under de senaste åren och det inte heller för närvarande har funnits tillräckliga finansiella resurser för dessa utgifter. Samtidigt är det skäl att fästa uppmärksamhet vid IKT-systemens kvalitet, funktion och hanteringen av driftskostnaderna under hela deras livscykel.

Utvecklandet och upprätthållandet av informationssystemen är en fast del av myndigheternas prestationsförmåga, verksamhet och skötsel av lagstadgade uppgifter samt ett sätt att svara på förändringar i verksamhetsmiljön och myndighetsuppgifterna. Avsaknaden av finansiering leder till att de eftersträlvade kostnads-, effektivitets- och prestationsvinster går förlorade. Utan tillskott särskilt för dessa utgifter blir man tvungen att täcka den nödvändiga utvecklingen och upprätthållandet av den nuvarande ramen, vilket leder till finansieringsunderskott huvudsakligen i personalrelaterade utgifter och till personalminskningar. I en del utvecklingsprojekt är det möjligt att utnyttja exempelvis EU:s fonder, men också då i regel endast som kompletterande finansiering.

Inom inrikesministeriets förvaltningsområde har i synnerhet behoven av grundlig renovering och modernisering av Gränsbevakningsväsendets och polisens lokaler ökat under de senaste åren och reparationskulden har därmed ökat till en ohållbar nivå. I värsta fall har fastigheternas dåliga skick lett till allvarliga problem med inomhusluften. Utskottet anser att det är nödvändigt att pro-

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

blemen med inomhusluften kartläggs i brådskande ordning till alla delar och att man ser till att de problem som uppdragats åtgärdas utan dröjsmål.

Utskottet betonar att den övergripande säkerheten i samhället endast kan tryggas genom att man ser till att alla säkerhetsmyndigheter har de sunda, säkra och fungerande lokaler och resurser som de behöver för att kunna sköta sina uppgifter.

Polisen

Enligt rambeslutet uppgår polisens anslag till 829,3 miljoner euro 2023 och förblir på samma nivå under de följande åren (831,2—832,0 miljoner euro). För polisen anvisas under ramperioden årligen 28,8—31,2 miljoner euro mer än i det föregående rambeslutet. Anslagsökningarna föränsleds närmast av lönejusteringar enligt statens avtalslösning (11,9 miljoner euro) samt av nödvändig tilläggsfinansiering för de uppgifter som ökar till följd av de nya förpliktelser som kommer att åläggas polisen under ramperioden (t.ex. ändring av strafflagen, totalreform av lagstiftningen om sexualbrott samt bekämpning av de allvarligaste brotten och av IT-relaterad brottslighet som riktar sig mot kritisk infrastruktur, sammanlagt 6,3 miljoner euro). Dessutom har det tidigare sparkravet på 3,85 miljoner euro upphävts.

Den tilläggsfinansiering på 9 miljoner euro som anvisats för tryggande av nivån på polisens verksamhet motsvarar inte det föreslagna behovet av tilläggsanslag och den räcker inte till för att täcka kostnadsökningen i polisens verksamhet. Inrikesministeriet har föreslagit en anslagsökning på över 50 miljoner euro för bibehållandet av den nuvarande nivån på personal och verksamhet, vilket utskottet anser vara nödvändigt. Utskottet anser att det utifrån den utredning som det fått är klart att polisen inte med finansiering enligt rambeslutet kan trygga den nuvarande nivån på sin verksamhet, även om det i planen för de offentliga finanserna har skrivits in att polisens operativa verksamhet säkerställs genom anslagsramen och att målnivån på 7 500 polisårsverken upprätthålls.

Rambeslutet innebär enligt den utredning som utskottet fått vid sakkunnighörandet att polisen blir tvungen att inleda en betydande anpassning av sin verksamhet. Anpassningen berör personalen, den materiella och IKT-baserade kapaciteten samt mer allmänt utvecklingsverksamheten. Besparingarnas storleksklass är så stor att genomförandet av dem kommer att ha en betydande inverkan på nivån och prestationsförmågan i polisens verksamhet i en situation där hotbilderna för den inre och den nationella säkerheten ökar ytterligare. Utskottet konstaterar att det är nödvändigt att satsa på att trygga polisens funktionsförmåga särskilt i den förändrade säkerhetssituationen. Polisens otillräckliga finansiering äventyrar polisens prestationsförmåga och hotar att leda till att den övergripande säkerheten i samhället försämras.

I den fjärde tilläggsbudgeten för 2021 anvisades det ett anslagstillägg på 30 miljoner euro för polisens omkostnader, med hjälp av vilket man har kunnat undvika de anpassningsåtgärder som hotat polisens personalstyrka 2022. Med beaktande av polisens obligatoriska utgifter och den ökade kostnadsnivån innehåller den nuvarande budgetramen från och med 2023 inga finansiella resurser för att nå upp till det målsatta antalet poliser. Polisen kan inte täcka behövliga personalkostnader genom att minska de övriga obligatoriska utgifterna, eftersom nedskärningarna i dessa skulle ha en betydande inverkan på polisens funktionsförmåga. För att rätta till situationen be-

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

hövs ett permanent ramtillägg samt till behövliga delar tilläggsbudgetar som kompletterar de ordinarie årliga budgetarna för att täcka finansieringsunderskottet.

Anslagsökningarna till polisen har de senaste åren ofta varit av engångsnatur, fastän anslagsbehoven är bestående. Engångstilläggen har också varit noggrant riktade, vilket leder till att anslagen inte nödvändigtvis används för de ändamål där de ur polisens synvinkel särskilt behövs. Polisens IKT- och lokalkostnader har stigit kraftigt och tar en allt större del av den årliga basfinansieringen. Dessa utgifter baserar sig ofta på långvariga avtal vars innehåll eller utgiftsökning polisen inte själv kan påverka. Det eftersatta underhållet av lokalerna inverkar i hög grad på hur den samlade finansieringen räcker till.

Utskottet anser att det är absolut nödvändigt att trygga tillräckliga resurser för polisen i synnerhet i det nuvarande säkerhetsläget.

Skyddspolisen

Utvecklandet av skyddspolisens verksamhet till en nationell säkerhets- och civilunderrättelse-tjänst fortsätter enligt planen för de offentliga finanserna. Med det anslag som reserverats för verksamheten finansieras upprätthållandet av de kapaciteter som utvecklats samt flytten till nya lokaler. Det säkerställs att den nya underrättelseagstiftningen tillämpas effektivt och på behörigt sätt. På grund av den förändrade säkerhetssituationen höjs anslagsnivån med omkring 5 miljoner euro.

Skyddspolisens resurser har under de senaste åren stärkts avsevärt för att skyddspolisen ska kunna sköta de uppgifter som anvisats den i den lagstiftning om civil underrättelseinhämtning som trädde i kraft 2019. Skyddspolisen har målmedvetet utvecklat sina verksamhetsförutsättningar, sin organisation och sin prestationsförmåga. De nya befogenheterna och andra reformer har i synnerhet visat sig som ett ökat antal anställda vid skyddspolisen. Ett centralt element i en effektiv tillämpning av de nya befogenheterna är dessutom att bygga upp och upprätthålla den tekniska kapaciteten, vilket kommer att framhävas ytterligare i och med digitaliseringen av samhället.

Skyddspolisen har fått 2,75 miljoner euro i finansiering för att stärka cybersäkerheten och 2,2 miljoner euro för att höja den personalstyrka som säkerhetssituationen kräver. Att upprätthålla Skyddspolisens kapacitet på längre sikt kräver att det finns tillräckliga resurser för drift och utveckling av Skyddspolisens datasystem över lag och den tekniska infrastrukturen i anslutning till civil underrättelseinhämtning. Enligt erhållen utredning behövs för detta ändamål en permanent årlig tilläggsfinansiering på 2,8 miljoner euro. Också hyreskostnaderna för lokaler har ökat och ändamålsenlig inredning av nya lokaler och IKT-utrustning förutsätter finansiering av engångsnatur på 6 miljoner euro under de närmaste åren.

Utskottet anser att Skyddspolisens anslagsnivå trots höjningarna enligt rambeslutet på lång sikt är otillräcklig för en långsiktig utveckling av ämbetsverkets verksamhet. Den tilläggsfinansiering som hittills erhållits har gjort det möjligt att genomföra förändringar och bygga upp nya kapaciteter. Den uppnådda funktionsförmågan måste gå att upprätthålla i en säkerhetsmiljö och digital omgivning som snabbt förändras.

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

Gränsbevakningsväsendet

Utskottet betonar vikten av att upprätthålla gränssäkerheten i en försämrad säkerhetssituation. Inom gränsbevakningsväsendets verksamhetsområde kan det i det rådande säkerhetsläget samtidigt uppstå flera allvarliga hot som man bör förbereda sig på. Utskottet välkomnar att man i redogörelsen har skrivit in en ökning av antalet anställda vid Gränsbevakningsväsendet till 3 000 årsverken, i enlighet med riktlinjerna i redogörelsen för den inre säkerheten. I regeringens rambeslut för 2023—2026 anvisas tilläggsanslag för en mångsidig höjning av kapaciteten, med hjälp av vilket Gränsbevakningsväsendet snabbare kan öka sin personal till nämnda målnivå 2024.

Anslagsnivån för Gränsbevakningsväsendets omkostnader stiger betydligt under ramperioden. Med hjälp av tilläggsfinansieringen höjs Gränsbevakningsväsendets prestationsförmåga mångsidigt och finansiering anvisas för upprätthållande av gränssäkerheten, tryggnad av den territoriella integriteten och hantering av massinvandring samt för förbättrande av cybersäkerheten. Gränsbevakningsväsendets föråldrade spaningsplan kan ersättas med flygplan med bättre prestationsförmåga (163 miljoner euro) och reformen av det tekniska övervakningssystemet kan slutföras snabbare (27 miljoner euro). Den planerade finansieringen för anskaffning av två nya utsjöbevakningsfartyg anvisas för 2026.

I planen för de offentliga finanserna saknas dock delvis den finansiering som behövs för upprätthållandet av Gränsbevakningsväsendets kapaciteter som utvecklas och växer, och för Gränsbevakningsväsendets lokaler. Underhållet av den tunga materielen förutsätter en permanent nivåhöjning på 5,5 miljoner euro för att fartygen ska kunna hållas sjödugliga och luftfartygen luftvärddiga. Dessutom behövs permanent tilläggsfinansiering på ungefär 4 miljoner euro för upprätthållandet av Gränsbevakningsväsendets lokaler från och med 2023.

Räddningsväsendet och Nödcentralverket

Utskottet påpekar att Räddningsinstitutet utbildar personal för räddningsväsendets och Nödcentralverkets behov. Utskottet understryker att det är nödvändigt att säkerställa att det finns tillräckligt med kompetent personal inom dessa kritiska områden. Räddningsinstitutets årliga nybörjarplatser för räddningsutbildning har med hjälp av tilläggsfinansiering för viss tid höjts från 120 till 138 platser. Genom nuvarande beslut sjunker anslagsnivån med 2,4 miljoner euro nästa år. En fortsatt finansiering är en förutsättning för att ens den nuvarande utbildningsmängden ska kunna tryggas.

Utskottet har i sitt senaste budgetutlåtande (FvUU 29/2021 rd) och i sitt betänkande om redogörelsen för den inre säkerheten (FvUB 19/2021 rd) framfört att förbättringen av räddningsväsendets aktionsberedskap och ändringarna i beredskapstjänsten före 2030 medför ett extra behov på cirka 1 000 räddningsmän till räddningsväsendets personal utöver de 1 400—1 500 personer som avgår med pension. Det totala behovet uppgår således till sammanlagt 2 400—2 500 nya räddningsmän. Med nuvarande utbildningsvolym kan man inte tillgodose detta behov.

Tillräckligt kvalificerad räddningspersonal samt lika tillgång till och kvalitet på räddningsväsendets tjänster förutsätter en betydande ökning av nybörjarplatserna inom räddningsutbildningen. Enligt den utredning som fåtts har det för 2023 föreslagits ett tilläggsanslag på 4,45 miljoner euro

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

för att öka antalet personer som utbildas och 6,6 miljoner euro/år för de återstående åren av ramperioden, vilka dock inte ingår i rambeslutet. Det är nödvändigt att trygga ett tillräckligt antal räddningsmän, anser utskottet. Samtidigt måste man se till att det utbildas tillräckligt många tvåspråkiga räddningsmän.

Utskottet understryker ytterligare avtalsbrandkårernas roll och påpekar att deras verksamhetsförutsättningar måste tryggas på lång sikt med olika typer av åtgärder.

Utskottet anser det vara viktigt att Nödcentralsverkets verksamhet och prestationsförmåga tryggas i enlighet med regeringsprogrammet. För Nödcentralsverkets verksamhet anvisas i planen för de offentliga finanserna för Nödcentralsverkets verksamhet ett tillägg på cirka 6 miljoner euro 2023, 6,4 miljoner euro 2024 och 3,5 miljoner euro från och med 2025 bland annat för att förnya systemet för nödmeddelanden och upprätthålla nivån på Nödcentralsverkets verksamhet. De anslag som anvisats Nödcentralsverket motsvarar enligt den erhållna utredningen i stor utsträckning verkets anslagsbehov.

Utskottet konstaterar att Nödcentralsverkets verksamhet och prestationsförmåga inte kan tryggas utan tillräckliga personalresurser. De knappa personalresurserna har under en längre tid synts som ett högt antal sjukfrånvarofall och återspeglas direkt också i ämbetsverkets servicenivå och en smidig tillgång till hjälp för medborgarna. Nedgången i servicenivån har synts i störningar och köbildning under normala förhållanden samt särskilt under semestertider i form av långa behandlingstider för nödmeddelanden. En smidig nödcentralsverksamhet har en direkt inverkan på tillgången till tjänster för de myndigheter som använder nödcentralstjänster (polisen, räddningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet) och därmed på människors säkerhet. Ur denna synvinkel är det positivt att Nödcentralsverket enligt erhållen utredning beräknas uppnå det mål för miniantalet anställda (630 årsverken) som uppställts för det med tilläggsresurser enligt rambeslutet och beräknas kunna trygga upprätthållandet och utvecklandet av nödcentralsdatasystemet. En utmaning är dock den oförutsedda höjningen av kostnadsnivån för den allmänna verksamheten och IKT-verksamheten.

Tullen

Planen för de offentliga finanserna omfattar finansiering för 2023—2025 för en fortsatt totalreform av tullklareringssystemet. Totalreformen är avsedd att bli färdig under ramperioden och upphörandet av investeringsfinansieringen minskar Tullens omkostnader i slutet av ramperioden.

I rambeslutet har det inte reserverats anslag för ökade IKT-utgifter eller för utvecklande av Tullens övervakningsteknik. Reformen av övervakningstekniken förbättrar Tullens möjligheter att förhindra införsel i landet av farliga och olagliga produkter, såsom vapen, sprängämnen och narkotika, vilket har betydelse också för bekämpningen av organiserad brottslighet. Utskottet anser det vara viktigt att Tullens verksamhetsförutsättningar i fortsättningen tryggas också till denna del.

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

Migrationsverket

För att hjälpa människor som flyr kriget i Ukraina har EU antagit ett direktiv om tillfälligt skydd. Syftet med direktivet är att göra det möjligt att bevilja skydd åt en större grupp åt gången utan individuell prövning av behovet av skydd. Personer som får tillfälligt skydd beviljas uppehållstillstånd på denna grund först för ett år och högst för sammanlagt tre år. De har rätt att bo på förläggning och få de tjänster som förläggningen ordnar. Personer som får tillfälligt skydd har också rätt att arbeta och studera i Finland.

I planen för de offentliga finanserna reserveras under ramperioden sammanlagt 592 miljoner euro för mottagande av flyktingar och asylsökande från Ukraina och 118 miljoner euro för stöd till förläggningarnas kunder från Ukraina. Utgiftsbehoven är avpassat efter 60 000 ankommande personer. Till följd av situationen ökas Migrationsverkets resurser för behandling av ansökningar 2023. Migrationsverkets finansiering har utökats med tanke på beredskap för massinvandring och lokalutgifterna i huvudstadsregionen samt delvis för personalresurser för de första åren av ramperioden.

Verkets anslagsram skärps från och med 2024, vilket innebär en betydande minskning av personalstyrkan under ramperioden. Det bidrar å sin sida till att ansökningarna inte kan behandlas inom de fastställda tidsfristerna och att verket inte kan svara på det ökade antalet tillståndsansökningar i synnerhet i fråga om arbete och studier. Utskottet konstaterar att Migrationsverket under de senaste åren har genomgått en kraftig förändring i och med att klienterna har blivit fler och uppgifterna har ökat i och med de överföringar av befogenheter och organisationsförändringar som gjorts mellan myndigheterna. Vid dessa omställningar blir det viktigt att se till att personalen är tillräcklig, att kompetensen utvecklas och att tillgången på kompetent och yrkeskunnig personal är permanent. Det är nödvändigt att trygga Migrationsverkets verksamhetsförutsättningar på lång sikt, anser utskottet. Utskottet konstaterar samtidigt att man när beslut om resurserna till migrationsmyndigheterna fattas bör beakta processens totala längd och i synnerhet förvaltningsdomstolarnas resurser. Dessutom bör det beaktas att antalet första asylansökningar har varit litet under coronapandemin, men man måste förbereda sig på att antalet kommer att öka.

För att göra Migrationsverkets tillståndsprocesser smidigare utnyttjas i stor utsträckning delautomatisering, som möjliggör automatisk kontroll av en del av tillståndsvillkoren. Alla beslut bekräftas dock manuellt. Med hjälp av automatiserat beslutsfattande väntas det bli lättare att samordna Migrationsverkets ökade antal ansökningar i förhållande till de krympande ramarna och rikta verkets begränsade resurser så att enklare ärenden kan avgöras effektivt, vilket är till nytta för både individen, företagen och samhället (RP 18/2019 rd). Enligt erhållen utredning har delautomatiseringen också utnyttjats vid behandlingen av ansökningar om tillfälligt skydd, vilket till en början har påskyndat det långsamma beslutsfattandet.

I avsaknad av allmän lagstiftning har det inte varit möjligt att ta in bestämmelser om automatiska enskilda beslut till exempel i speciallagstiftningen om Migrationsverkets beslut. För närvarande pågår beredning av allmän lagstiftning om automatiskt beslutsfattande under ledning av justitieministeriet. Förvaltningsutskottet (FvUB 10/2020 rd) har ansett att projektet är nödvändigt både med tanke på beslutsfattandet inom migrationsförvaltningen och allmänt med tanke på utvecklandet av den allmänna förvaltningslagstiftningen, och utskottet har påskyndat beredningsarbe-

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

Utskottet ser det som angeläget att lagstiftningspaketet behandlas i riksdagen så snart som möjligt.

För invandrarnas integration och främjande av arbetskraftsinvandring anvisas under arbets- och näringsministeriets huvudtitel i början av ramperioden 5,9 miljoner euro. Finansieringen stiger gradvis från det beloppet till 18,6 miljoner euro 2026. Utskottet anser med hänvisning till sitt betänkande om behoven att reformera integrationsfrämjandet (FvUB 10/2022 rd) att det är positivt att finansieringen av handlednings- och rådgivningstjänsterna för invandrare samt av kommunernas multidisciplinära kompetenscenterverksamhet fortsätter. Utskottet anser i sitt ovan nämnda betänkande att det är viktigt att man anvisar permanent finansiering för att utveckla väglednings- och rådgivningstjänsterna och för att göra dem permanenta. Utskottet betonar dessutom att det under ramperioden bör reserveras tillräcklig finansiering för genomförandet av totalreformen av integrationslagen. Utskottet anser det vara viktigt att integrationsåtgärdernas genomslag följs och att integrationens framgång bedöms med hjälp av uppgifter om olika delområden av integrationen som är tillräckligt täckande och som produceras tillräckligt regelbundet.

Den kommunala ekonomin

Utsikter för den kommunala ekonomin

Den kommunala ekonomins (kommunerna och samkommunerna) utveckling har varierat kraftigt under de senaste åren. Efter det rekordsvaga läget 2019 stärktes den kommunala ekonomin betydligt som helhet 2020 till följd av statliga coronastöd och en måttfull utgiftsutveckling. Även kommunernas skatteinkomster ökade mer än väntat. År 2021 ökade omkostnaderna inom den kommunala ekonomin snabbt, men också skatteinkomsterna och i synnerhet samfundsskatteinkomsterna ökade snabbt. Det statliga stödet i anslutning till coronaepidemin var fortfarande omfattande 2021. Nettoinvesteringarna i den kommunala ekonomin minskade med omkring 0,6 miljarder euro till cirka 4,1 miljarder euro. År 2021 räckte kommunernas och samkommunernas sammanlagda årsbidrag enligt bokslutskalkylerna till för att täcka både avskrivningar och nettoinvesteringar. Den kommunala ekonomin har således varit stark 2021, även om årsbidraget har försvagats med ungefär 300 miljoner euro sedan 2020.

Enligt bokslutskalkylerna för 2021 motsvarar kommunernas situation i stor utsträckning situationen för hela den kommunala ekonomin. Trots att kommunernas årsbidrag försvagades något har det räckt till för att täcka avskrivningarna i alla kommunstorleksgrupper och även nettoinvesteringarna, med undantag för kommungruppen med 10 000—20 000 invånare. Även i den gruppen var årsbidraget starkt, nästan 500 euro per invånare, och räckte klart till för att täcka avskrivningsnivån. Starkast var årsbidraget liksom tidigare år i kommungruppen med över 100 000 invånare. År 2021 var antalet kommuner med negativt årsbidrag 13, medan de år 2020 var bara två. Kommunernas lånestock har ökat ytterligare år 2021, trots att ökningen av lånestocken har avtagit jämfört med 2020. Skillnaderna i kommunernas lånestock är dock stora.

På grund av coronaepidemin har de stöd som riktats till den kommunala ekonomin samt den snabba ökningen av intäkterna från ekonomin och samfundsskatten tillfälligt dolt de strukturella problemen inom den kommunala ekonomin. Utskottet har dock upprepade gånger påmint om att det fortfarande finns en obalans mellan kommunernas inkomster och utgifter även efter social- och

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

hälsovårdsreformen. I och med att den ekonomiska tillväxten minskar och stöden i anslutning till coronaepidemin försvinner ser den kommunala ekonomin ut att försvagas igen 2022, även om samfundsskattens utveckling i början av 2022 fortfarande har varit stark.

År 2023 stärks den kommunala ekonomin temporärt, när finansieringsansvaret för de uppgifter som överförs i och med social- och hälsovårdsreformen slopas i början av året, men på grund av rytmen i fråga om skatteinflöde och redovisning syns social- och hälsovårdsreformens effekt för skatteutfallet fullt ut först 2024. Enligt utredning når prognosen för den kommunala ekonomin det nominella mål för det strukturella saldout för 2023. Enligt kalkylen över utgiftstrycket uppgår underskottet inom lokalförvaltningens (exklusive välfärdsområdena och Helsingfors social- och hälsovård samt räddningsväsende) strukturella saldo till 0,5 procent 2023.

Enligt den utredning som fåtts kommer det kassaflöde av verksamhet och investeringar som beskriver balansen i finansieringen efter 2023 att förbli negativt i kalkylen över utgiftstrycket i den kommunala ekonomin under de kommande åren. Lånestocken beräknas öka till 21,4 miljarder euro i slutet av ramperioden 2026. Årsbidraget beräknas dock räcka till för att täcka avskrivningarna under alla de år som kalkylen över utgiftstrycket täcker. Räntenivån förväntas stiga under de närmaste åren, vilket också stramar åt den kommunala ekonomin.

När man granskar kommunstorleksgrupperna kan man konstatera att kassaflödet från verksamheten och investeringarna försvagas i alla kommunstorleksgrupper 2022, när coronastöden för 2021 slopas i den kommunala ekonomin. År 2023 stärks balansen i finansieringen igen på grund av social- och hälsovårdsreformen och rytmen i fråga om skatteinflöde och redovisning. Kommunernas finansiella ställning försvagas dock i sin helhet i alla kommunstorleksgrupper från och med 2024 till slutet av ramperioden. Enligt utredning förklaras minskningen av att driftsutgifter och nettoinvesteringarna ökar snabbare än inkomsterna.

Enligt kalkylen över utgiftstrycket drabbar försämringen av det strukturella saldout i synnerhet små kommuner med färre än 2000 invånare, vilket bedöms bero på att skatteinkomsterna i dessa kommuner har utvecklats sämre och på att befolkningen har minskat, vilket kan leda till att också statsandelarna har en svag utveckling. Enligt den utredning som fåtts är skillnaderna i balansen mellan finansieringen relativt stora 2026 mellan kommunstorleksgrupperna (minimum ca -421 €/invånare och maximum ca -39 €/invånare). Utskottet påpekar att skillnaderna mellan enskilda kommuner kan vara stora också inom kommunstorleksgrupperna.

Utvecklingsutsikterna för den kommunala ekonomin är förenade med risker, såsom Rysslands angrepp mot Ukraina samt sanktionerna och pristrycket i anslutning till detta, löneförhandlingarna inom kommunsektorn samt den osäkerhet som fortfarande är förknippad med utvecklingen av coronaepidemin. En risk är också tillgången på kunnig arbetskraft. Dessutom uppstår det utgiftstryck i kommunerna bland annat genom digitalisering av tjänster, beredning av och anvisningar om social- och hälsovårdsreformen och arbets- och näringssektorsreformen, arbetslöshetsansvaret, energiinvesteringar samt andra finansieringsansvar och finansieringsinvesteringar som krävs för hållbar tillväxt.

I detta sammanhang hänvisar utskottet dessutom till sitt utlåtande om redogörelsen (FvUU 14/2022 rd — SRR 1/2022 rd, s. 18—19) och konstaterar att till exempel de ekonomiska konsekven-

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

serna av kriget i Ukraina syns i kommunerna i form av stigande priser, långsammare investeringar, ökad servicebelastning och eventuellt i ett senare skede även i form av minskade skatteintäkter. Hittills har man också identifierat direkta kostnadsökningar till följd av krisen som de nuvarande finansieringskanalerna inte svarar på. Utskottet konstaterar att den kommunala ekonomins förmåga att reagera på en snabb förändring i utgifterna och inkomsterna är mindre i år på grund av välfärdsområdesreformen. Kommunerna kan inte ändra inkomstskattesatsen i år, och balansen i finansieringssystemet ses först när ansvaret för att ordna tjänster överförs till välfärdsområdena vid ingången av 2023. Utskottet anser därför att det är viktigt att konsekvenserna för kommunerna följs noggrant.

Utskottet påpekar att det blir ännu viktigare att trygga hållbarheten inom den kommunala ekonomin på lång sikt. Social- och hälsovårdsreformen innebär stora förändringar i ordnandet och produktionen av tjänster, men också till exempel i kommunernas investeringsbehov och investeringsförmåga. Reformen flyttar bort de snabbast växande utgifterna för den åldrande befolkningen från den kommunala ekonomin, men enligt prognosen för den kommunala ekonomin kommer obalansen mellan kommunernas inkomster och utgifter att bestå. Även den ekonomiska differentieringen mellan kommunerna fortsätter. Kommunens ekonomiska utveckling och livskraft kommer fortsatt att bestämmas främst av den ekonomiska tillväxten, sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen, förändringarna i åldersstrukturen och flyttningsrörelsen. Kommunerna arbetar på att anpassa och reformera sin ekonomi, men även staten bör fortsätta med sina åtgärder för att förbättra sysselsättningen, stärka kommunernas inkomstunderlag och stävja de offentliga kostnaderna.

Statsandel för kommunal basservice

Social- och hälsovårdsreformen har betydande konsekvenser för kommunernas verksamhet och ekonomi från och med 2023. I planen för de offentliga finanserna har man beaktat överföringen av uppgifter från kommunerna till de nya välfärdsområdena i statsandelarna för kommunal basservice från och med 2023.

År 2023 uppgår statsandelen för kommunal basservice till omkring 2,7 miljarder euro. Jämfört med budgeten för 2022 sjunker statsandelens nivå med cirka 5,3 miljarder euro till följd av social- och hälsovårdsreformen. Överföringen från statsandelarna till finansieringen av välfärdsområdena ökar i förhållande till det föregående rambeslutet med runt 15 miljoner euro på grund av justeringen av överföringen och uppgår till sammanlagt cirka 5,36 miljarder euro.

Nivån på anslaget för statsandelen för kommunal basservice höjs med 344 miljoner euro i förhållande till den föregående planen för de offentliga finanserna från och med 2023. Indexjusteringen (2,5 %) ökar statsandelen med omkring 59 miljoner euro 2023. Som en del av de omfördelningar på 370 miljoner euro som avtalades vid ramförhandlingarna sänks nivån på kommunernas statsandelar med 24 miljoner euro och nivån på sammanslagningsunderstöden med 9 miljoner euro från och med 2023. År 2023 anvisas heller ingen finansiering för främjande av digitaliseringen i kommunerna. Omfördelningarna minskar statsandelen för basservice med 43 miljoner euro 2023 och med 33 miljoner euro från och med 2024.

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

Planen för de offentliga finanserna våren 2022 innehåller ingen justering av kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten, eftersom en justering av kostnadsfördelningen enligt övergångsbestämmelsen i lagen om statsandel för kommunal basservice i samband med social- och hälsovårdsreformen görs nästa gång först i samband med statsbudgeten för 2025.

Enligt planen för de offentliga finanserna är målet att hålla den kommunala ekonomin neutral i hela landet i förhållande till statens beslutsbaserade åtgärder. Kommunerna kompenseras till fullt belopp för åtgärder som minskar, ökar eller utvidgar kommunernas uppgifter och skyldigheter. Kommunerna kompenseras dessutom för de förlorade skatteintäkter som ändringarna i skattegrunderna medför för kommunerna. Utskottet anser det vara viktigt att staten har förbundit sig att ersätta kommunerna också för tilläggskostnaderna för både coronaepidemin och tjänsterna för personer som flyr från kriget i Ukraina. När det gäller de ekonomiska konsekvenserna av kriget i Ukraina hänvisar utskottet dessutom till sitt ovan nämnda utlåtande (FvUU 14/2022 rd).

Under granskningsperioden riktas inga betydande nya åtgärder till den kommunala ekonomin. Utskottet anser det nödvändigt att man bereder sig på kostnaderna för anordnande av småbarnspedagogik och grundläggande utbildning för barn som flytt från Ukraina, även om utgifterna i detta skede fortfarande är förenade med osäkerhet. De nya ändringarna i lagen om elev- och studerandevård, de regionala samarbetsgrupperna för elevvården och elevhälsoplanerna ökar statsandelen för basservicen med 0,33 miljoner euro. Den ändring av lagen om småbarnspedagogik som gäller stöd för småbarnspedagogik ökar statsandelarna för basservicen med 8,8 miljoner euro och utökningen av läroplikten med 1 miljon euro. I detta sammanhang kan man dessutom nämna stärkandet av finansieringsbasen för yrkesutbildningen, varav uppskattningsvis 37 miljoner euro riktas till den kommunala ekonomin. Den sammanlagda effekten av statens åtgärder på den kommunala ekonomin är enligt planen för de offentliga finanserna nära nog neutral.

Kommunernas finansieringsberäkningar i anslutning till social- och hälsovårdsreformen uppdateras i flera skeden. Kalkylerna uppdateras i slutgiltig form 2023, när boksluten för 2022 är tillgängliga. Då fastställs finansieringen från och med 2024. Samtidigt ändras också förändringsrestriktionen för social- och hälsovårdsreformen och utjämningen av systemändringen. Till riksdagen har överlämnats en proposition med förslag till ändring av finansieringslagstiftningen i anslutning till reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet (RP 68/2022 rd). I propositionen ingår bland annat förslag till ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice och ett förslag till sänkt inkomstskattesats för kommunerna 2023.

Statsfinansiering för välfärdsområdena

Välfärdsområdenas ekonomi, överföringen av ansvaret för ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt den statliga finansieringen av välfärdsområdena behandlas som en helhet i planen för de offentliga finanserna. I planen för de offentliga finanserna uppställs också ett mål för det strukturella saldoto för välfärdsområdena som ligger nära balans 2023.

Den statliga finansieringen med allmän täckning till välfärdsområdena uppgår till sammanlagt cirka 22,3 miljarder euro på 2023 års nivå, varav cirka 880 miljoner euro betalas till områdena i december 2022. Nivån på finansieringen av välfärdsområdena stiger 2023 jämfört med den före-

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

gående planen för de offentliga finanserna med omkring 1,2 miljarder euro, inklusive den finansieringspost som betalas till välfärdsområdena i december 2022.

Enligt utredning har kostnaderna för de uppgifter som överförs från kommunerna till välfärdsområdena (social- och hälsovården samt räddningsväsendet) ökat med 599 miljoner euro jämfört med den föregående uppskattningen i planen för de offentliga finanserna. Beloppet är fortfarande en uppskattning som baserar sig på kommunernas bokslutsuppgifter för 2021 och budgetuppgifterna för 2022. Det slutliga beloppet av de kostnader som överförs klarnar våren 2023 när kommunernas bokslut för 2022 är tillgängliga. Finansieringen av välfärdsområdena och kommunernas statsandelar korrigeras så att de motsvarar den slutliga kostnad som överförs i statsbudgeten för 2024.

Nivån på den statliga finansieringen för varje finansår baserar sig på välfärdsområdenas kalkylerade kostnader för föregående år. Nivån på den kalkylmässiga finansiering för social- och hälsovården som staten beviljar välfärdsområdena höjs från och med 2023 årligen på riksnivå med beaktande av den förväntade ökningen av servicebehovet, höjningen av kostnadsnivån och uppgiftsändringarna. Nivån på finansieringen justeras i efterhand så att den på riksnivå motsvarar de faktiska kostnaderna enligt bokslutsuppgifterna för finansieringen för följande räkenskapsperiod.

Enligt utredning omfattas välfärdsområdena både av sådana diskretionära reformer som trätt i kraft före överföringen av organiseringsansvaret och av sådana reformer som träder i kraft eller utvidgas 2023 eller därefter. De största av dessa är personaldimensioneringen inom äldreomsorgen, reformen av klientavgiften inom social- och hälsovården och utvidgningen av eftervården inom barnskyddet. Finansieringen av välfärdsområdena ökas också till följd av ändringarna i lagen om elev- och studerandevård. Bland de reformer som är under beredning och som kommer att påverka finansieringen av välfärdsområdena kan nämnas till exempel utvecklandet av hemvården.

Utskottet har i sitt utlåtande om reformen av välfärdsområdena fäst uppmärksamhet vid finansieringsunderskottet inom räddningsväsendet och ansett det nödvändigt att man i reformen ser till att räddningsväsendet får tillräcklig finansiering (FvUU 12/2021 rd — RP 241/2020 rd). I samband med planen för de offentliga finanserna har inga beslut fattats i ärendet. Utskottet anser att man bör ta ställning till frågan senast i samband med budgetberedningen.

Utskottet betonar att finansieringsberäkningarna för välfärdsområdena i detta skede är preliminära, eftersom kalkylerna kommer att uppdateras flera gånger. Sommaren 2022 uppdateras de kostnader som överförs enligt kommunernas bokslut för 2021, likaså justeras de slutliga statistikuppgifterna och andra kalkyleringsuppgifter. I den ovan nämnda regeringspropositionen RP 68/2022 rd ingår de ändringar i finansieringen av välfärdsområden som lagstiftningen förutsätter från och med 2023. Hösten 2022 görs justeringar i enlighet med budgeten. I finansieringen för 2024 görs en korrigerande enligt kommunernas bokslut för 2022.

Ändringskostnader

De största ändringsposterna till följd av reformen beräknas föranledas av IKT-lösningarna och löneharmoniseringen. IKT-lösningarna innehåller kostnader för genomförandet av lagstiftningen

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

samt kostnader för utvecklande av verksamhet som stöder målen för reformen. IKT-lösningarna inbegriper kostnader som föranleds av genomförandet av lagstiftningen samt kostnader för utvecklande av verksamhet som stöder reformens mål. För de nödvändiga IKT-ändringskostnader av engångsnatur som reformen medför anvisar staten ett särskilt anslag (moment 28.70.05). Valfärdsområdena finansierar kostnaderna för en mer omfattande IKT-utveckling och IKT-underhåll i enlighet med det autonoma beslutsfattandet genom finansiering med allmän täckning (moment 28.89.31) och inom ramen för sin fullmakt att uppta lån.

I den första tilläggsbudgeten för 2022 överfördes 96 miljoner euro av det anslag som reserverats för IKT-ändringskostnader från ramen för 2023 till kostnaderna för beredningen av valfärdsområdena. Utöver den finansiering som tidigare beviljats anvisas i planen för de offentliga finanserna en fullmakt på 100 miljoner euro för nödvändiga IKT-ändringskostnader i valfärdsområdena, och man bereder sig på de anslagseffekter som detta medför under ramperioden. Dessutom har det för utvecklingen av informationsförvaltningen och informationshanteringen inom räddningsväsendet reserverats sammanlagt 8,4 miljoner euro åren 2023—2024. Reformen medför IKT-kostnader även för kommunerna.

Valfärdsområdena kommer att ha betydande löneharmoniseringskostnader, vars kostnadseffekt och tidpunkt kommer att vara beroende av bland annat de lönesystem som bildas i valfärdsområdena. Den ökning av lönekostnaderna som är en följd av löneharmoniseringen kommer enligt utredning att täckas inom ramen för finansieringsmodellen för valfärdsområdena, och i sista hand kommer den att beaktas vid den justering av finansieringen som görs i efterhand. Genom den höjning på 0,2 procentenheter som 2023—2029 görs i valfärdsområdenas finansiering för den uppskattade ökningen av servicebehovet kan bland annat kostnaderna för löneharmoniseringen täckas.

Utskottet anser att de ändringskostnader som genomförandet av reformen medför bör följas upp och att man bör reagera på finansieringsbehovet i planerna för de offentliga finanserna samt i samband med statens budget- och tilläggsbudgetförfarande.

Regionala konsekvenser i den förändrade säkerhetssituationen

Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den förändrade säkerhetspolitiska situationen påverkar hela Finlands ekonomi. Utskottet påpekar att den ekonomiska konsekvensbedömning som ingår i redogörelsen helt saknar ett regionalt perspektiv. Den långa landsgränsen med Ryssland präglar verksamhetsmiljön för landskapen vid östgränsen, där det gränsöverskridande samarbetet mellan Finland och Ryssland har varit tätt bland annat inom näringsliv, logistik, miljö, utbildning, forskning, kultur, idrott och annan medborgarverksamhet. Det förändrade säkerhetspolitiska läget och sanktionerna mot Ryssland påverkar dock på ett betydande sätt också andra områden i Finland, där det exempelvis finns företag som koncentrerar sig på export till Ryssland och industri som behöver råvaror. Betydelsen av den asiatiska flygtrafiken för Finnair och Helsingfors-Vanda flygplats syns både på hela Finlands nivå och som stora regionalekonomiska konsekvenser och även i anslutning till den kommunala ekonomin.

Enligt en utredning som utskottet fått anses det i regionerna allmänt att problemen till följd av Rysslands krig i Ukraina till många delar ligger i framtiden och att de är förenade med osäkerhet

Utlåtande FvUU 16/2022 rd

exempelvis i fråga om omfattningen. Även om krigets verkningar sträcker sig långt in i framtiden och syns i diskussionen om ekonomin, är det bra att beakta att regionerna på många sätt befinner sig i ett gynnsamt utvecklingsskede och att sysselsättningen ytterligare förbättras. För många områden är kontakterna med Ryssland en viktig del av den regionala ekonomin, men konsekvenserna på olika nivåer kan ses i alla regioner bland annat beroende på näringsstrukturen. Utskottet konstaterar att även beredningen av programmen för samarbetet vid de yttre gränserna har avbrutits. Utskottet anser att den finansiering som reserverats för dessa ska riktas så att den stöder utvecklingen av programområdena för samarbetet vid de yttre gränserna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.5.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Mats Löfström sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Mari Rantanen saf
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne
utskottsråd Henri Helo.